

Економіка та управління підприємством

УДК 657.421.3

Скоробогатова Наталя Євгенівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародної економіки

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Скоробогатова Наталья Евгеньевна

кандидат экономических наук, доцент,

доцент кафедры международной экономики

Национальный технический университет Украины

«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»

Skorobogatova Natalia

PhD, Associate Professor, Associate Professor of the

Department of International Economics

National Technical University of Ukraine

"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

ORCID ID: 0000-0002-2741-7629

**ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНКА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В
УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ
ИДЕНТИФИКАЦИЯ И ОЦЕНКА НЕМАТЕРИАЛЬНЫХ АКТИВОВ В
УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ
IDENTIFICATION AND EVALUATION OF INTANGIBLE ASSETS IN
THE DIGITAL ECONOMY**

***Анотація.** У статті доведено важливість врахування можливостей використання інтелектуального капіталу в умовах цифрової економіки. Аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців свідчить про*

різноманітність підходів до визначення понять інтелектуальний капітал, нематеріальні активи, інтелектуальна власність та взаємозв'язок між ними. Доведено, що поняття інтелектуальний капітал є більш ємним, що містить у собі знання, навички та досвід, акумульовані певною компанією. Юридичним оформленням права на нематеріальні об'єкти є право власності на об'єкти інтелектуальної власності. Визначено, що нематеріальні активи є частиною інтелектуального капіталу, яка може бути ідентифікована та відокремлена від суб'єкта господарювання. Тобто принциповою ознакою нематеріальних активів у складі інтелектуального капіталу є можливість відокремлення від суб'єкту господарювання. Порівняльний аналіз національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку виявив наявність даної принципової складової нематеріальних активів в умовах їх визнання саме міжнародними стандартами. У той же час порядок ідентифікації нематеріальних активів національними стандартами чітко не визначається. Критичний аналіз норм вітчизняного та зарубіжного законодавства дозволив встановити ідентичність підходів до оцінювання даних об'єктів в обліку підприємства. Оскільки нематеріальні активи є необоротними активами, то витрати на їх придбання або створення підлягають амортизації протягом терміну їх корисного використання, що встановлюється підприємством з врахуванням договірних умов, строку отримання економічних вигод від їх використання та норм податкового законодавства. З метою достовірної оцінки інтелектуального капіталу підприємств запропоновано використовувати форми нефінансової звітності, оскільки у фінансовій звітності підприємства зазначається лише одна з його складових – нематеріальні активи. Вважаємо, що нефінансові звіти є джерелом інформації, яка дозволить опосередковано визначити вартість інтелектуального капіталу підприємства, що позначиться на потенційній вартості останнього.

Ключові слова: нематеріальні активи, цифрова економіка, міжнародні стандарти, інтелектуальний капітал, інтелектуальна власність.

Анотація. В статті доведена важність учета возможностей использования интеллектуального капитала в условиях цифровой экономики. Анализ научных работ отечественных и зарубежных ученых свидетельствует о разнообразии подходов к определению понятий интеллектуальный капитал, нематериальные активы, интеллектуальная собственность и взаимосвязь между ними. Доказано, что понятие интеллектуальный капитал является более емким, что включает в себя знания, навыки и опыт, аккумулированные определенной компанией. Юридическим оформлением права на нематериальные объекты является право собственности на объекты интеллектуальной собственности. Определено, что нематериальные активы являются частью интеллектуального капитала, которая может быть идентифицирована и отделена от предприятия. Таким образом, принципиальным признаком нематериальных активов в составе интеллектуального капитала является возможность отделения от субъекта хозяйствования. Сравнительный анализ национальных и международных стандартов бухгалтерского учета выявил наличие данной принципиальной составляющей нематериальных активов в условиях их признания именно международными стандартами. В то же время порядок идентификации нематериальных активов национальными стандартами четко не определяется. Критический анализ норм отечественного и зарубежного законодательства позволил установить идентичность подходов к оценке данных объектов в учете предприятия. Поскольку нематериальные активы являются необоротными активами, то расходы на их приобретение или создание подлежат амортизации в течение срока их полезного использования, который устанавливается предприятием с учетом договорных условий, срока

получения экономических выгод от их использования и норм налогового законодательства. С целью достоверной оценки интеллектуального капитала предприятий предложено использовать формы нефинансовой отчетности, поскольку в финансовой отчетности предприятия указывается только одна из его составляющих – нематериальные активы. Считаем нефинансовые отчеты источником информации, которая позволит косвенно определить стоимость интеллектуального капитала предприятия, что скажется на потенциальной стоимости последнего.

Ключевые слова: *нематериальные активы, цифровая экономика, международные стандарты, интеллектуальный капитал, интеллектуальная собственность.*

Summary. *The importance of taking into account the possibilities of using intellectual capital in the digital economy is proved in the article. An analysis of the scientific works of domestic and foreign scientists indicates a variety of approaches to the definition of the concepts of intellectual capital, intangible assets, intellectual property and the relationship between them. It is proved that the concept of intellectual capital is more capacious, which includes the knowledge, skills and experience accumulated by a particular company. The legal registration of the right to intangible objects is the right of ownership to intellectual property. It is determined that intangible assets are part of intellectual capital, which can be identified and separated from the enterprise. Thus, a fundamental sign of intangible assets in the composition of intellectual capital is the possibility of separation from the business entity. A comparative analysis of national and international accounting standards has revealed the presence of this fundamental component of intangible assets in the conditions of their recognition by international standards. At the same time, the procedure for identifying intangible assets by national standards is not clearly defined. A critical analysis of the norms of domestic and foreign legislation made it possible to establish the identity of approaches to the*

assessment of these objects in the enterprise accounting. Since intangible assets are non-current assets, the costs of their acquisition or creation are subject to depreciation during the useful life, which is set by the enterprise taking into account contractual terms, the period for obtaining economic benefits from their use and tax legislation. For the purpose of a reliable assessment of the intellectual capital of enterprises, it is proposed to use forms of non-financial reporting, since only one of its components, intangible assets, is indicated in the financial statements of an enterprise. We believe that non-financial reports are a source of information that will allow you to indirectly determine the value of the intellectual capital of an enterprise, which will affect its potential value.

Key words: *intangible assets, digital economy, international standards, intellectual capital, intellectual property.*

Постановка проблеми. В умовах цифрової економіки визначальними є знання, вміння, навички, інноваційні технології, які разом із забезпечувальною інфраструктурою становлять значну частку в інтелектуальному капіталі сучасного підприємства та його нематеріальних активах зокрема.. Водночас, виникає низка проблем, пов'язаних з ідентифікацією даних активів, визначенням їх оцінки та відображенням у фінансовій звітності підприємства. Невирішеність даного питання призводить до різноманітних трактувань та, відповідно, неоднозначних результатів аналізу діяльності підприємств та факторів, що на це вплинули.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці ідентифікації нематеріальних активів та визначення їх місця в структурі інтелектуального капіталу підприємства присвячено багато наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Зокрема, у роботі Войтка С. В. та Микульонка І. О. [6] проаналізовано сутність та складові інтелектуальної власності, законодавчі вимоги до захисту права власності на об'єкти інтелектуальної власності. Куциком П. О., Дрогобицьким І. М., Плисою З.

П., Скопом Х. І. [7] було досліджено сутність нематеріальних активів як об'єкта бухгалтерського обліку. Бриль І. В. [4], Мельник О. В. [8], колектив авторів на чолі з Булеєвим І. П. [5], досліджуючи сутність нематеріальних активів, удосконалюють методологічні засади оцінки їх використання підприємством та їх впливу на фінансовий стан останнього. Водночас, залишається невирішеним повною мірою питання щодо ідентифікації нематеріальних активів у множині інтелектуального капіталу підприємства.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є розвиток наукових положень щодо визначення сутності нематеріальних активів та їх оцінки підприємством в контексті особливостей функціонування цифрової економіки. Досягнення поставленої мети забезпечується вирішенням наступних завдань: аналіз науково-методичних напрацювань сучасних вчених та нормативної бази щодо ідентифікації та оцінювання нематеріальних активів, виявлення структурно-логічного співвідношення між інтелектуальним капіталом, об'єктами права інтелектуальної власності та нематеріальними активами, узагальнення методичних засад щодо оцінювання об'єктів нематеріальних активів.

Виклад основного матеріалу. Особливістю цифрової економіки є взаємодія всіх учасників економічних процесів суспільства, що базується на використанні інформаційно-комунікаційних технологій та електронних каналів зв'язку. Як свідчить аналіз статистичних даних, протягом останнього десятиріччя спостерігається стрімке зростання обсягу використання цифрових технологій, людського капіталу, нематеріальних ресурсів, переміщаючи акценти з матеріального на нематеріальне виробництво [3; 13]. Водночас, використання інтелектуального капіталу дозволяє міжнародним компаніям не лише отримати значні прибутки у поточному періоді, але й збільшити вартість компанії у майбутньому. Прикладом цього є загальновідомі ТНК (табл. 1). Слід відзначити, що поняття інтелектуальний капітал є доволі широким і включає у себе знання,

навички та досвід, акумульовані певною компанією. Генератором інтелектуального капіталу є люди – працівники, власники компанії з використанням технічних засобів та відповідних технологій.

Таблиця 1

Топ-10 найдорожчих брендів 2019 [1]

Місце у рейтингу	Назва бренду	Вартість бренду	Зростання за рік	Обсяг виручки
1	Apple	\$205,5 млрд	12%	\$265,8 млрд
2	Google	\$167,7 млрд	27%	\$136,2 млрд
3	Microsoft	\$125,3 млрд	20%	\$110,2 млрд
4	Amazon	\$97 млрд	37%	\$211,4 млрд
5	Facebook	\$88,9 млрд	-6%	\$48,8 млрд
6	Coca-Cola	\$59,2 млрд	3%	\$23,8 млрд
7	Samsung	\$53,1 млрд	11%	\$221,6 млрд
8	Disney	\$52,2 млрд	10%	\$33,8 млрд
9	Toyota	\$44,6 млрд	0%	\$190,8 млрд
10	McDonald's	\$43,8 млрд	6%	\$96,1 млрд

Саме інтелектуальний капітал формує потенціальний рівень конкурентоспроможності підприємства. Слід відзначити, що єдиного підходу щодо кількісного виміру, та відповідно, можливості порівняння даного показника між підприємствами не існує. На сьогодні є декілька підходів до опосередкованого обчислення інтелектуального капіталу (методи ринкової капіталізації, віддачі на активи, бальні оцінки, тощо [7; 11; 12]). Юридичним оформленням, що передбачає право певного суб'єкта володіти або розпоряджатися нематеріальним об'єктом, є право інтелектуальної власності. Відповідно до Цивільного кодексу України, право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом [14]. Об'єкти права інтелектуальної власності наведені на рис. 1. Відповідно до законодавства, право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності. Як правило, особисті немайнові права інтелектуальної власності належать творцеві об'єкта права інтелектуальної

власності, тобто автору, виконавцю, винахіднику тощо, та не можуть передаватися. Майнові права інтелектуальної власності включають у себе право на використання об'єкту інтелектуальної власності, виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, перешкоджати неправомірному використанню об'єкта та ін. Для ідентифікації об'єкта права інтелектуальної власності має бути носій та відповідні документи, що засвідчують відповідне право (патент, авторське свідоцтво, свідоцтво, договір тощо).

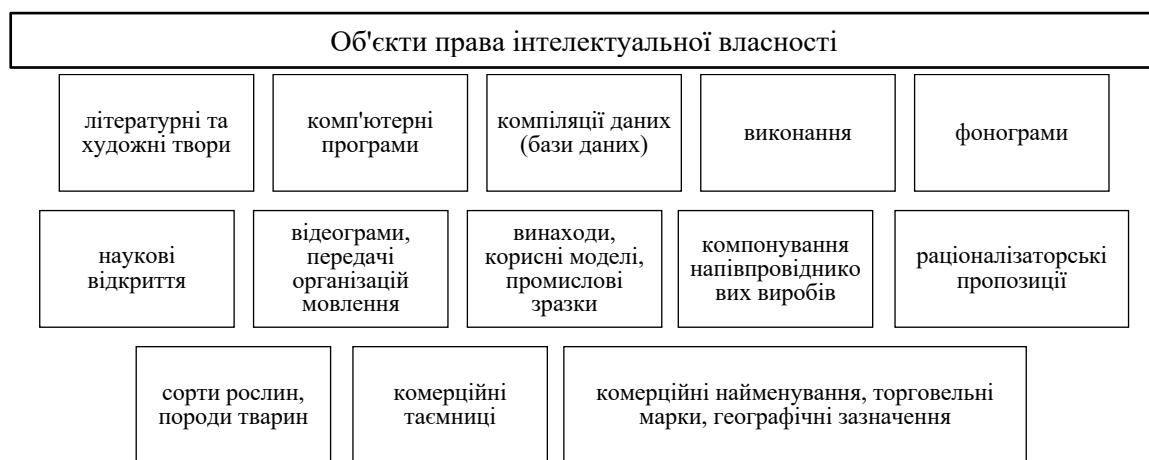

Рис. 1. Об'єкти права інтелектуальної власності, складено на основі [14]

Основним джерелом інформації про економічний стан підприємства є фінансова звітність, яка складається згідно з положеннями бухгалтерського обліку. Результати проведеного дослідження доводять тезу про те, що наявний інтелектуальний капітал підприємства відображається в ній частково – через нематеріальні активи. Відповідно до П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», під нематеріальним активом розуміють немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований [10]. До немонетарних активів, відповідно до [10], відносяться усі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей. Склад нематеріальних активів наведено на рис. 2. Відповідно до МСБО

№ 38 «Нематеріальні активи», нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований [2].

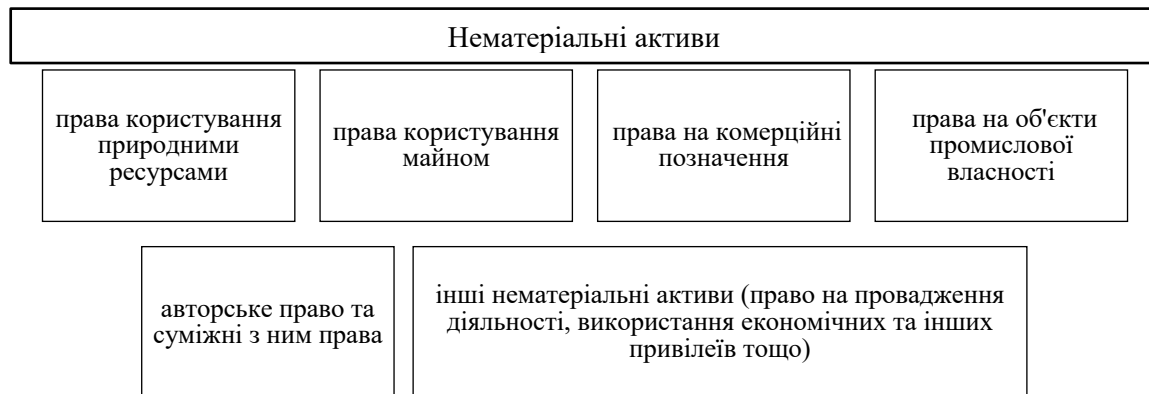

Рис. 2. Складові нематеріальних активів, складено на основі [10]

Таким чином, визначення нематеріальних активів відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку ідентичні. Основною ознакою виступає дотримання вимог визнання активом (тобто контрольованість з боку підприємства та здатність приносити економічні вигоди у майбутньому), нематеріальність (відсутність матеріальної оболонки) та можливість бути ідентифікованими. Щодо ідентифікації, то тут виникає ряд неузгодженостей між національними та міжнародними стандартами. Зокрема, у МСБО № 38 чітко визначені умови ідентифікації нематеріальних активів: актив є ідентифікованим, якщо він: «а) може бути відокремлений, тобто його можна відокремити або відділити від суб'єкта господарювання і продати, передати, ліцензувати, здати в оренду або обміняти індивідуально або разом з пов'язаним з ним контрактом, ідентифікованим активом чи зобов'язанням, незалежно від того, чи має суб'єкт господарювання намір зробити це, або б) виникає внаслідок договірних або інших юридичних прав, незалежно від того, чи можуть вони бути передані або відокремлені від суб'єкта господарювання або ж від інших прав та зобов'язань» [2].

Національні стандарти не мають чіткого визначення умов ідентифікації нематеріальних активів. Зокрема, основними вимогами

визнання нематеріальних активів є умови визнання активом підприємства – ймовірність одержання майбутніх економічних вигод від використання та достовірність оцінки вартості [10]. Таким чином, можна зробити висновок, що умови ідентифікації нематеріальних активів відповідно до МСБО є більш чіткими, зокрема, це обов'язковість можливості відокремлення від суб'єкта господарювання. Це одразу вирізняє частину інтелектуального капіталу від складу нематеріальних активів, а саме: здатності та вміння, накопичений досвід, який неможна відокремити від суб'єкта господарювання. Тобто досвід працівників, їх вміння, організація бізнес-процесів є інтелектуальним капіталом, проте не є нематеріальним активом підприємства (рис. 3). Значна частина науковців під інтелектуальним капіталом розуміє людський, структурний та споживчий капітал [11; 12]. Вважаємо принциповим критерієм співвідношення інтелектуального капіталу та нематеріальних активів можливість відокремлення у складі активів підприємства: нематеріальні активи – це частина інтелектуального капіталу підприємства, яка може бути відокремлена від суб'єкта господарювання.

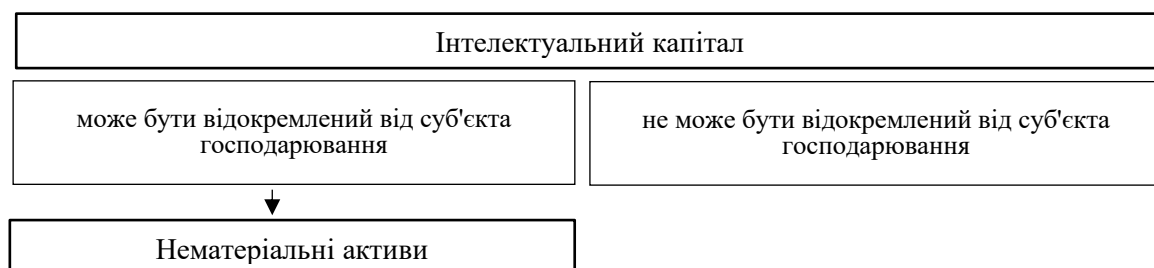

Рис. 3. Взаємозв'язок між інтелектуальним капіталом та нематеріальними активами

Джерело: авторська розробка

Підходи до оцінки нематеріальних активів ідентичні у міжнародних та національних стандартах – вони оцінюються за собівартістю (відповідно до [2]) або ж за первісною вартістю (відповідно до [10]). У свою чергу до первісної вартості включаються ціна придбання, мито, непрямі податки (що

не підлягають відшкодуванню) та інші витрати, які безпосередньо пов'язані з його придбанням. При обміні або безоплатному надходженні враховуються особливості обміну на подібний чи неподібний об'єкт, справедлива оцінка та інші витрати, що безпосередньо пов'язані з придбанням (створенням) об'єкту. Аналогічним чином визначається собівартість нематеріального активу, відповідно до вимог [2]. Підприємство також має право здійснювати переоцінку нематеріального активу за умови наявності активного ринку, тобто ринку, якому притаманні умови однорідності предметів, що купуються та продаються, а також у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців, враховуючи, що інформація про ринкові ціни є загальнодоступною. Водночас відсутність активного ринку може свідчити про втрату корисності даного об'єкту, та, відповідно, ставити під сумнів доцільність його подальшого використання та умови його визнання активом. Оскільки нематеріальні активи є необоротними активами, то з точки зору витрат, їх первісна вартість (собівартість) підлягає амортизації, тобто розподілу віднесення первісної вартості (собівартості) на витрати підприємства протягом періоду їх використання. Як правило, ліквідаційна вартість нематеріальних активів дорівнює нулю. Що стосується терміну використання, необхідного для розрахунку суми амортизаційних відрахувань, то він визначається підприємством самостійно з врахуванням договірних чи інших прав, та не може бути довшим за них. Водночас, нематеріальні активи з невизначеним строком корисної експлуатації не підлягають нарахуванню амортизації. Окрім того, необхідним є врахування вимог норм Податкового кодексу України [9].

Таким чином, дані фінансової звітності підприємств не дозволяють оцінити вартість їх інтелектуального капіталу, наводячи лише інформацію про наявні нематеріальні активи. Водночас, розрахунок інтелектуального капіталу як перевищення ринкової вартості підприємства над його

балансовою вартістю, якого дотримується більшість фахівців [7; 11; 12], також вважаємо не обґрунтованим, оскільки на ринкову вартість впливають також інші фактори, які не мають прямого відношення до інтелектуального капіталу (ринкова кон'юнктура, циклічні коливання, змова учасників ринку тощо). Вважаємо застосування нефінансової звітності сприятиме вирішенню даного питання, оскільки передбачає надання інформації, що може бути використана для спроби опосередкованої оцінки реальної вартості інтелектуального капіталу підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В результаті проведеного дослідження встановлено наявність різноманітних підходів до трактування сутності інтелектуальний капітал, об'єкти права інтелектуальної власності та нематеріальні активи, що породжує проблематичність ідентифікації відповідних активів та їх оцінювання. З точки зору оптимізації діяльності підприємства, вважаємо доцільним віднесення більшої частини інтелектуального капіталу до складу нематеріальних активів підприємства, що відповідають критеріям їх визнання, відповідно до норм законодавства.

Встановлено взаємозв'язок між поняттями інтелектуальний капітал, об'єкти права інтелектуальної власності та нематеріальні активи. Зокрема, визначено, що нематеріальні активи є частиною інтелектуального капіталу, що може бути ідентифікована та відокремлена від активів суб'єкта господарювання, право інтелектуальної власності дозволяє юридично узгодити взаємовідносини між суб'єктами щодо прав нематеріальний актив. Порівняльний аналіз норм вітчизняного та зарубіжного законодавства визначив відмінності щодо ідентифікації об'єктів нематеріальних активів, проте ідентичність підходів до їх оцінки. Наявні відмінності призводять до неоднозначності трактування даних фінансової звітності підприємств, складеної відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Подальшого дослідження потребує удосконалення методичних засад щодо оцінювання вартості інтелектуального капіталу підприємства та його впливу на вартість останнього.

Література

1. Forbes: The World's Most Valuable Brands 2019. URL: <https://www.forbes.com/powerful-brands/list/#tab:rank>
2. IAS 38 «Intangible Assets». URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-38-intangible-assets/>
3. Skorobogatova N. Sustainable Development of an Enterprise Under Industry 4.0 Conditions // International Conference on Creative Business for Smart and Sustainable Growth (CREBUS). 18-21 March 2019. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/8840049>. doi: 10.1109/CREBUS.2019.8840049
4. Бриль І.В. Формування та використання нематеріальних активів підприємств для підвищення їх капіталізації: моногр. Київ, НАН України, Інститут економіки промисловості. 2015. 84 с.
5. Булеєв І.П., Берсуцький А.Я., Бриль І.В. Стратегія управління інтелектуальним капіталом підприємств: моногр. НАН України. Ін-т економіки промисловості. Донецьк: ДонУЕП, 2013. 207 с.
6. Войтко С.В., Микульонок І.О. Інтелектуальна власність для економістів: навч. посіб. Київ: НТУУ «КПІ» Вид-во «Політехніка», 2016. 192 с.
7. Куцик П.О., Дрогобицький І.М., Плиса З.П., Скоп Х.І. Облікова концепція управління вартістю нематеріальних активів підприємства: монографія. Львів: Растр-7, 2016. 268 с.
8. Мельник О.В. Формування нематеріальних активів та їх вплив на ринкову вартість підприємств // Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. № 3. С. 236-250.

9. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010р. № 2755-VI. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», наказ МФУ № 242 від 18.10.1999р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
11. Понедільчук Т.В. Інтелектуальний капітал: сутність та методи оцінки // Ефективна економіка, 2014. № 6. URL:
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3288>
12. Прокопенко І.В., Босак А.О. Сутність та структура інтелектуального капіталу підприємства. URL:
http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/37508/1/12_82-93.pdf
13. Skorobogatova N. E., Vojtko S. V. Innovations, information-communication sphere and immaterial production as components of development of world economies // Управление и устойчиво развитие. София : University of Forestry, 2018. 2, Vol. 69. С. 76-81. URL:
http://oldweb.ltu.bg/jmsd/files/volumes/msd_69.pdf#page=76
14. Цивільний кодекс України, № 435-IV від 16 січня 2003 р. URL:
<https://ips.ligazakon.net/document/t030435?an=4378>

References

1. Forbes: The World's Most Valuable Brands 2019. URL:
<https://www.forbes.com/powerful-brands/list/#tab:rank>
2. IAS 38 «Intangible Assets». URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-38-intangible-assets/>
3. Skorobogatova N. Sustainable Development of an Enterprise Under Industry 4.0 Conditions // International Conference on Creative Business for Smart and Sustainable Growth (CREBUS). 18-21 March 2019. URL:
<https://ieeexplore.ieee.org/document/8840049>. doi:
10.1109/CREBUS.2019.8840049

4. Brylj I.V. Formuvannja ta vykorystannja nematerialjnykh aktyviv pidpryjemstv dlja pidvyshhennja jikh kapitalizaciji: monoghr. Kyjiv, NAN Ukrainy, Instytut ekonomiky promyslovosti. 2015. 84 s.
5. Buljejev I.P., Bersucjkyj A.Ja., Brylj I.V. Strateghija upravlinnja intelektualnym kapitalom pidpryjemstv: monoghr. NAN Ukrainy. In-t ekonomiky promyslovosti. Donecjk: DonUEP, 2013. 207 s.
6. Vojtko S.V., Mykuljonok I. O. Intelektualjna vlasnistj dlja ekonomistiv: navch. posib. Kyjiv: NTUU «KPI» Vyd-vo «Politekhnik», 2016. 192 s.
7. Kucyk P.O., Droghobycjkyj I.M., Plysa Z.P., Skop Kh.I. Oblikova koncepcija upravlinnja vartistju nematerialjnykh aktyviv pidpryjemstva: monoghracija. Ljviv: Rastr-7, 2016. 268 s.
8. Meljnyk O.V. Formuvannja nematerialjnykh aktyviv ta jikh vplyv na rynkovu vartistj pidpryjemstv // Marketyngh i menedzhment innovacij. 2013. № 3. S. 236-250.
9. Podatkovyj kodeks Ukrainy vid 2.12.2010. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Polozhennja (standart) bukhghaltersjkoj obliku 8 «Nematerialjni aktyvy», nakaz MFU № 242 vid 18.10.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
11. Ponediljchuk T.V. Intelektualjnyj kapital: sutnistj ta metody ocinky // Efektyvna ekonomika, 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3288>
12. Prokopenko I.V., Bosak A.O. Sutnistj ta struktura intelektualjnogho kapitalu pidpryjemstva. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/37508/1/12_82-93.pdf
13. Skorobogatova N. Ye., Vojtko S. V. Ynnovacyy, ynformacyonno-kommunikacyonnaja sfera y nemateryalnoe proyzvodstvo kak sostavlajushhye razvytyja ekonomyk stran myra // Upravlenye y ustojchyvo

- razvytye. Sofyja: University of Forestry, 2018. 2, Vol. 69. S. 76-81. URL:
http://oldweb.ltu.bg/jmsd/files/volumes/msd_69.pdf#page=76
14. Cyviljnyj kodeks Ukrainy, № 435-IV vid 16.01.2003. URL:
<https://ips.ligazakon.net/document/t030435?an=4378>